

TEK ADAM PARTİ DEVLETİ HEVESİNİN MİLLETİMİZE FATURASI

Türkiye'nin çok partili demokratik yaşamı, 73 yıllık ömründe, büyük sınamalardan geçmiş, ciddi badireler atlatmıştır. Demokrasimiz, tüm bu sınama ve badirelerden başarıyla çıkmayı bilmiş, demokrasi nehrimizin akış yönü hiç değişmemiştir.

Siyasi partiler daha müreffeh, daha güçlü, çağdaş uygarlığın saygın bir üyesi Türkiye hedefi doğrultusunda, hukuk kuralları içinde ve meşru zeminde, siyasi rekabete özen göstermiştir. Bu siyasi rekabette demokrasinin sunduğu imkân ve araçları kullanarak demokrasimizi tahrip etmek ve bir **"tek adam parti devleti rejimini"** inşa etmek, kimsenin aklına gelmemiştir.

Ancak, Adalet ve Kalkınma Partisi Genel Başkanı 2014 Nisan ayında **"alınmış bir Cumhurbaşkanlığı olmayacağı"** diyerek yerleşik kuralların, teamüllerin ve hatta hukuk düzeninin dışına çıkacağına ilk işaretini vermiştir. 10 Ağustos 2014 Cumhurbaşkanlığı seçimleri sonrasında bu arayışlarını hızlandırmıştır. Milletimiz; demokrasinin imkân ve araçlarıyla, hukuk devletinin ve demokrasimizin tahrip edilmesinin faturasını ise 24 Haziran 2018'den sonra açık bir şekilde görmüştür.

Milletimiz, son beş yılda tek adam parti devletini inşa sürecinin ekmeğini küçülttüğüne, işini elinden aldığına, ülkede güven ve huzur bırakmadığına, uluslararası itibarımızın gün görmüş kar gibi eridiğine şahit olmuştur. Demokrasiye inanan milletimiz, demokrasiyi **"zamanı gelince inilecek bir tramvay"** olarak görenlere en güzel cevabı; bir yıl sonra 31 Mart ve 23 Haziran seçimlerinde vermiştir.

Bu çalışma, tek adam parti devleti rejimi inşa sürecinin milletimize çıkardığı faturayı resmi rakamlarla göz önüne sermek için hazırlanmıştır. Yine bu çalışmada uluslararası göstere ve karşılaştırmalar ışığında parlamenter sistem ile başkanlık sistemlerinin performansı değerlendirilmiştir.

Demokratik parlamenter rejimi hakkıyla uygulayan ülkeler insani gelişmişlikte, yaşam kalitesinde, huzur ve refaha erişimde başkanlık sistemiyle yönetilen ülkelere göre çok daha başarılıdır. Türkiye; yeni, çağdaş, toplumsal diyalogu ve uzlaşmayı ön plana çıkaracak, herkesi kucaklayan, birinci sınıf bir demokratik parlamenter rejimi hak etmektedir.

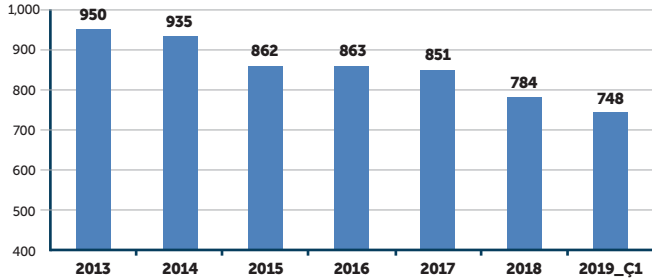
TEK ADAMLIK HEVESİ MİLLETİN AŞINI, İŞİNİ KÜÇÜLTÜ

Tek adam parti devleti rejiminin inşasına hız verildiği son beş yılda **milli gelirimiz 202 milyar dolar eridi.**

2013'te 950 milyar dolar olan milli gelir, 2019'un ilk üç ayında 748 milyar dolara indi.

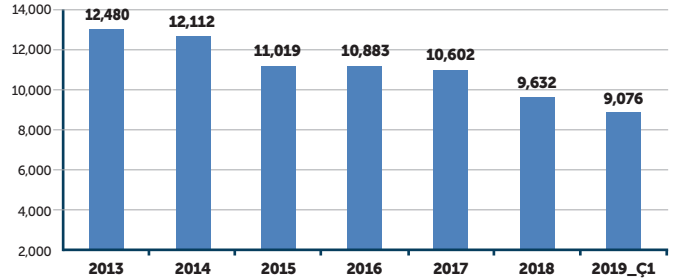
GSYH (Cari, Milyar \$)

MİLLETİN CÜZDANI BOŞALDI

Kişi başına düşen gelir 2013'ten bu yana **3 bin 404 dolar** eriyerek 9 bin 76 dolara indi.

Kişi Başına Düşen Gelir (Dolar)

2013'TE 16. BÜYÜK EKONOMİYDİK

Türkiye **2013 yılında** 950 milyar dolarlık milli gelire **dünyanın 16. büyük ekonomisiydi.**

Tablo: Dünyanın En Büyük 20 Ekonomisi (GSYH, Milyar \$)

Sıra	2013
1 ABD	16,785
2 Çin	9,635
3 Japonya	5,156
4 Almanya	3,754
5 Fransa	2,812
6 İngiltere	2,755
7 Brezilya	2,472
8 Rusya	2,289
9 İtalya	2,131
10 Hindistan	1,857
11 Kanada	1,847
12 Avusturalya	1,518
13 İspanya	1,362
14 Kore	1,306
15 Meksika	1,274
16 Türkiye	950
17 Endonezya	917
18 Hollanda	877
19 Suudi Arabistan	747
20 İsviçre	689

TEK ADAM PROJESİ EKONOMİYE İRTİFA KAYBETTİRDİ

Tek adam parti devleti kurma hevesiyle 6 yılda milli gelir sıralamasında **dört basamak geriye düştük.** Türkiye'nin **en büyük 20 ekonomi liginden düşme riski** ortaya çıktı.

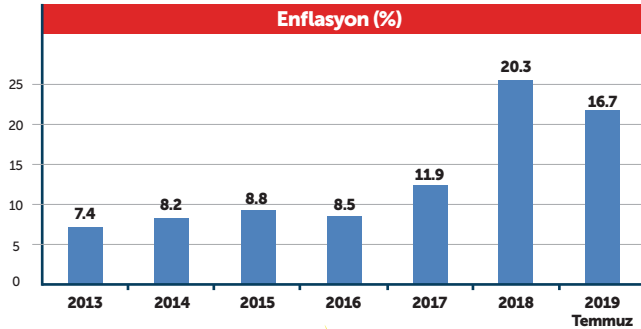
Tablo: Dünyanın En Büyük 20 Ekonomisi (GSYH, Milyar \$)

Sıra	2019
1 ABD	21,345
2 Çin	14,217
3 Japonya	5,176
4 Almanya	3,964
5 Hindistan	2,972
6 İngiltere	2,829
7 Fransa	2,762
8 İtalya	2,026
9 Brezilya	1,960
10 Kanada	1,739
11 Kore	1,657
12 Rusya	1,610
13 İspanya	1,429
14 Avustralya	1,417
15 Meksika	1,241
16 Endonezya	1,101
17 Hollanda	914
18 Suudi Arabistan	762
19 İsviçre	708
20 Türkiye	706

MUTFAKTAKİ YANGIN BÜYÜDÜ

2013 sonunda yüzde 7'lerde olan enflasyon 2017'den itibaren **çift hanelere yerleşti**.

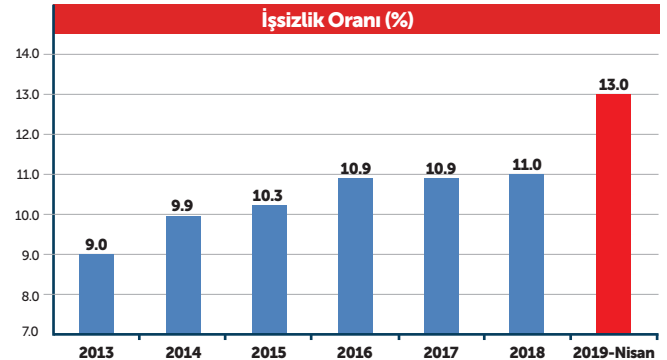
Millet, 2019'un kışında **ucuz soğan ve patates kuyruklarında** bekledi. Tencereler boşaldı, mutfaklar yangın yerine döndü.

İŞSİZLİK, ÜLKENİN EN AĞIR SORUNU OLDU

2013'te yüzde 9 olan işsizlik 2015'ten itibaren **çift haneye çıktı**.

Küresel krizden bu yana en yüksek seviyelere geldi.

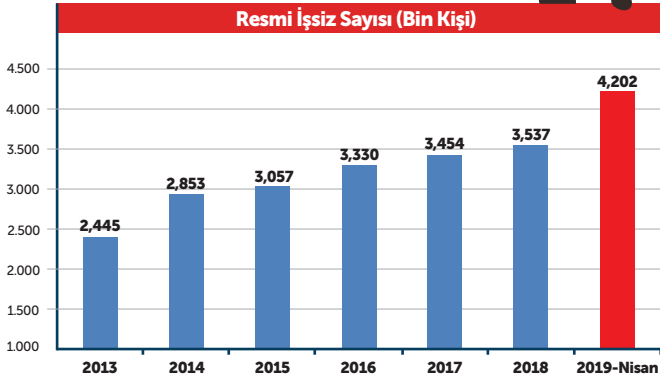

ÜNİVERSİTELİ İŞSİZLERİN SAYISI 1 MİLYONU AŞTI

Tek adam parti devletine heveslenen dönemde resmi işsizlerimizin sayısı 4 milyonu aşarken, **gerçek işsizlerimizin sayısı 8 milyona dayandı.**

Üniversiteli işsizlerimizin sayısı ise bu dönemde rekorlar kırarak **1 milyon sınırını aştı.**

2013 sonunda **her 100 gençten 16'sı** işsizken 2019 Nisan dönemi itibarıyla **her 100 gençten 26'sı işsiz.** (*)

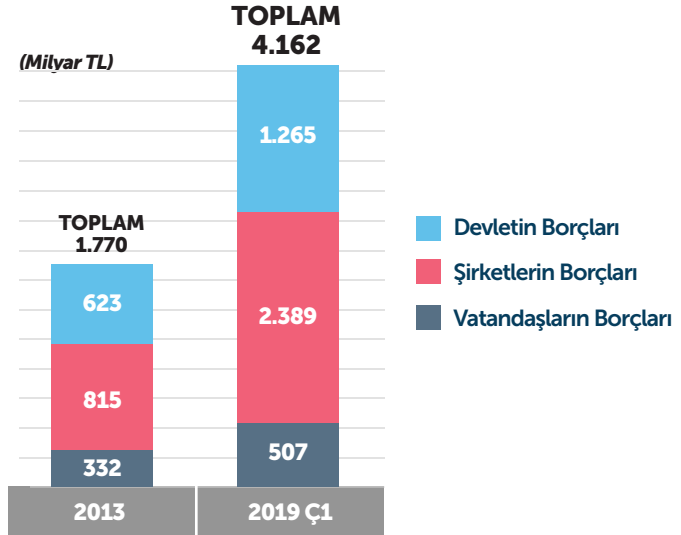

Kaynak: TÜİK, (*) Mevsim etkilerinden arındırılmış genç işsizlik oranı

TÜRKİYE'NİN SIRTINDAKİ BORÇ YÜKÜ AĞIRLAŞTI

Kamunun, reel sektör şirketlerinin ve ailelerin borçlarının toplamından oluşan **ülkemizin toplam borçları, milli gelirimizi aştı.**

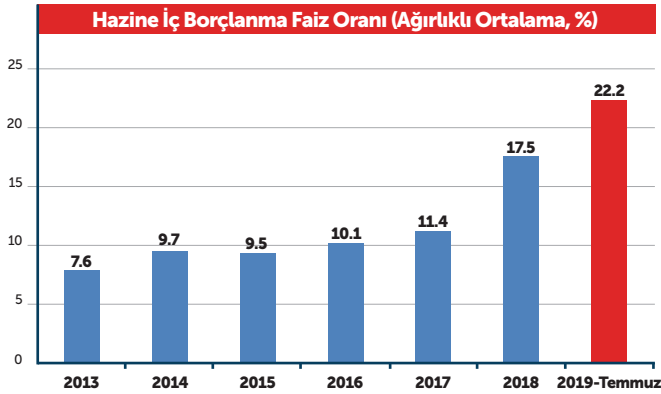
2013'te her 100 liralık gelir karşılığında **98 lira borç varken**, 2019'un ilk çeyreğinde her 100 liralık gelir karşılığında **borç 109 liraya çıktı.**

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı, TCMB, BDDK, TÜİK, kendi hesaplamamız

VATANDAŞ ÜZÜLÜRKEN FAİZ LOBİLERİ SEVİNDİ

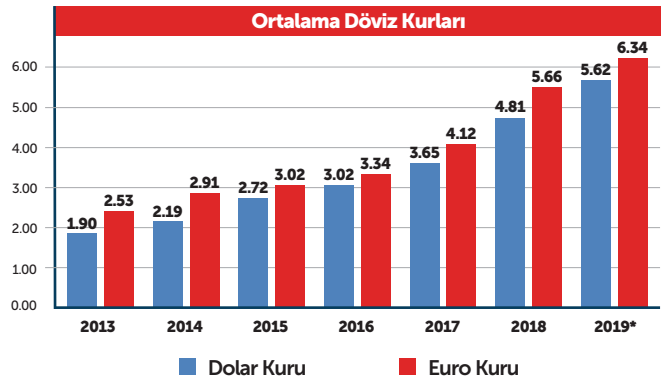
Tek adamlık hevesiyle ekonomide artan riskler Hazine'nin **iç borçlanma faizlerini** neredeyse **üç katladı**.

PARAMIZIN DEĞERİ ERİDİ

Tek adam parti devletini kurma yönündeki çabalar **Türk Lirasının değerini eritti**.

2013 ile 2019 Ağustos ayı arasında Türk Lirası, ortalama kurlarla, **dolar karşısında yüzde 66, Avro karşısında yüzde 60** değer yitirdi.

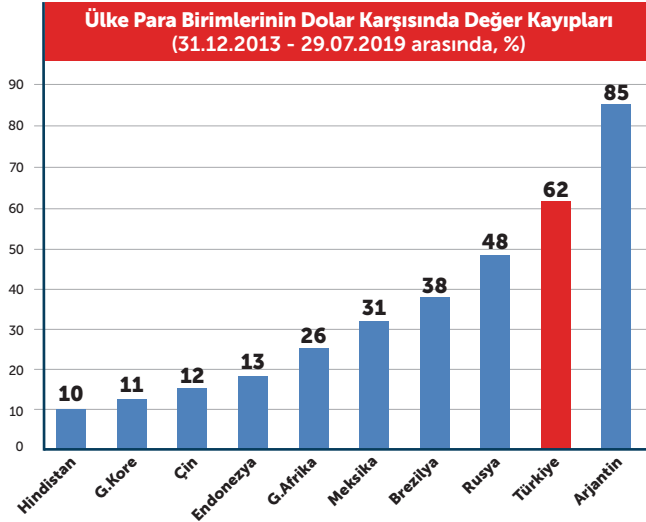

TÜRK LİRASI EN ÇOK DEĞER YİTİREN PARALARDAN BİRİ OLDU

2013 yıl sonundan itibaren, benzer ekonomiler içinde, Arjantin Pezosundan sonra **en fazla değer yitiren para birimi**

Türk Lirası oldu.

HUKUK DEVLETİ AŞINDI

Tek adam parti devleti rejimine yönelik çabalar en çok Türkiye'nin hukuk devleti kimliğine zarar verdi.

Son beş yılda Türkiye Uluslararası Hukukun Üstünlüğü Endeksinde **50 basamak geriledi**.

Uluslararası Hukukun Üstünlüğü Endeksi

YOLSUZLUK ALGISI ARTTI

Tek adam parti devleti inşası esnasında ülkemizde yolsuzluk algısı daha da arttı.

Uluslararası Şeffaflık Örgütü'nün Yolsuzluk Algı Endeksi'nde Türkiye'nin konumu son beş yılda **25 basamak kötüleşti**.

ÜLKEDE HUZUR VE MUTLULUK KALMADI

Tek adam parti devleti inşası milletimizin huzur ve mutluluğunu daha da eritti.

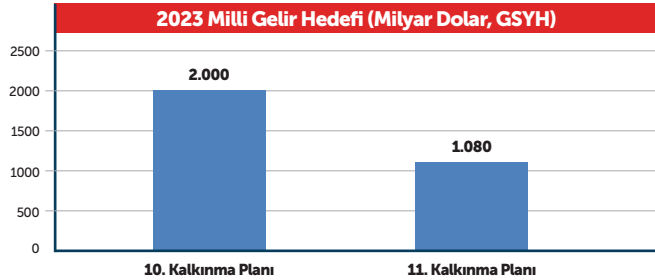
Türkiye, Küresel Mutluluk Endeksi'nde **2 basamak**, Küresel Barış Endeksinde ise **18 basamak geriledi**.

TEK ADAMLIK HEVESİ, ÜLKEMİZİN GELECEĞİNİ ÇALDI

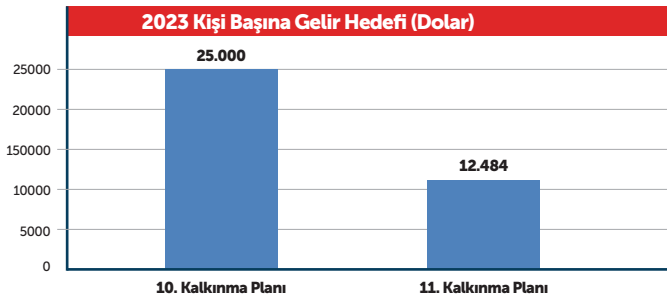
Mevcut kadroların 2011 seçimlerinde açıkladığı ve daha sonra 10. Kalkınma Planı'na yazdığı 2023 hedeflerinde **tenzilata gidildi**.

2023 için 2 trilyon dolarlık milli gelir hedefi, Saray rejiminin ilk planında yarı yarıya iskonto edildi; **1 trilyon 80 milyar dolara çekildi**.

2023'te 25 bin dolarlık kişi başına gelir hedefi de yarı yarıya düşürülerek **12 bin 484 dolara indirildi**.

Oysa 2013'te bu ülkede kişi başına gelir 12 bin 480 dolardı. Saray iktidarı 2023 için 4 dolarlık gelir artışı vadetti.

2023'TE İLK 10 EKONOMİ HEDEFİ HAYAL OLDU

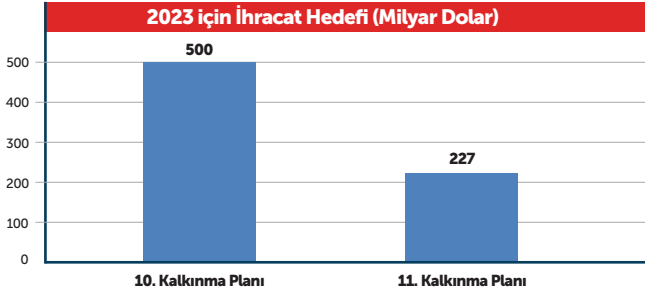
Tek adam parti devletine geçiş çabaları Türkiye'nin en büyük 10 ekonomi arasına girme hedefine de zarar verdi.

Türkiye, 11. Planın hedefleri ve Uluslararası Para Fonunun tahminleriyle 2023'te, **20 büyük ekonomi içinde ancak son beşlik dilimde** kendine yer bulabilecek.

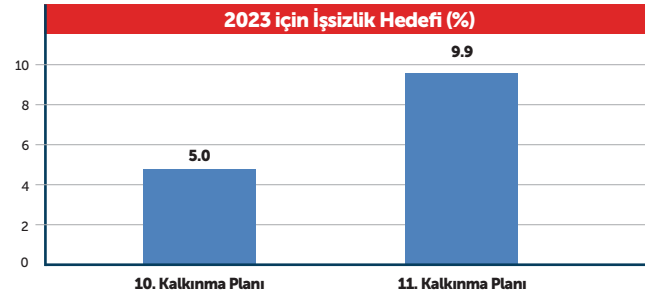
		Milyar \$	
	ÜLKELER	2018 GSYH	
1	ABD	20.494	1
2	Çin	13.407	2
3	Japonya	4.972	3
4	Almanya	4.000	4
5	İngiltere	2.829	5
6	Fransa	2.775	6
7	Hindistan	2.717	7
8	İtalya	2.072	8
9	Brezilya	1.868	9
10	Kanada	1.711	10
11	Rusya	1.631	11
12	Kore	1.619	12
13	İspanya	1.426	13
14	Avustralya	1.418	14
15	Meksika	1.223	15
16	Endonezya	1.023	16
17	Hollanda	913	17
18	S. Arabistan	783	18
19	Türkiye	766	19
20	İsviçre	704	20

2023 İHRACAT VE İŞSİZLİK HEDEFLERİ DE HAYAL OLDU

2023 için belirlenen 500 milyar dolarlık ihracat hedefi artık gündemden düştü. Bu hedef peşinde pek çok sivil toplum kuruluşu koşturuldu, yıldızlı toplantılar yapıldı. **2023 için belirlenen ihracat hedefi de yarıya çekildi.**

Türkiye'nin en önemli ekonomik ve sosyal sorunlarının başında işsizlik geliyor. 2023 için yüzde 5 işsizlik hedefiyle yola çıkan kadrolar, şimdi aynı **işsizlik hedefini ikiye katladı, yüzde 10 civarına çekti.**

DÜNYANIN EN VARLIKLILIKLI ÜLKELERİ PARLAMENTER REJİMLE YÖNETİLİYOR

İnsani gelişmişlik bakımından **ilk 10'da yer alan ülkelerin** çok büyük bir bölümü **parlamente sistemle** yönetiliyor. Buna karşın insani gelişmişlikte **son 10 ülkenin tamamı ya başkanlık ya da yarı başkanlık sistemiyle yönetiliyor.**

İNSANİ GELİŞİMİŞLİK ENDEKSİNDE İLK 10 ÜLKE

No	Ülkeler	Yönetim Biçimi	Endeks Değeri
1	Norveç	Parlamente Demokrasi	0.953
2	İsviçre	Karma Sistem	0.944
3	Avustralya	Parlamente Demokrasi	0.939
4	İrlanda	Parlamente Demokrasi	0.938
5	Almanya	Parlamente Demokrasi	0.936
6	İzlanda	Parlamente Demokrasi	0.935
7	Hong Kong	Parlamente Demokrasi	0.933
8	İsveç	Parlamente Demokrasi	0.933
9	Singapur	Parlamente Demokrasi	0.932
10	Hollanda	Parlamente Demokrasi	0.931

İNSANİ GELİŞİMİŞLİK ENDEKSİNDE SON 10 ÜLKE

No	Ülkeler	Yönetim Biçimi	Endeks Değeri
1	Nijerya	Yarı Başkanlık Sistemi	0.354
2	O. Afrika Cum.	Başkanlık Sistemi	0.367
3	Güney Sudan	Başkanlık Sistemi	0.388
4	Çad	Başkanlık Sistemi	0.404
5	Burundi	Başkanlık Sistemi	0.417
6	Sierra Leone	Başkanlık Sistemi	0.419
7	Burkina Faso	Yarı Başkanlık Sistemi	0.423
8	Mali	Yarı Başkanlık Sistemi	0.427
9	Liberya	Başkanlık Sistemi	0.435
10	Mozambik	Başkanlık Sistemi	0.437

HUKUKA EN FAZLA SAYGI GÖSTEREN ÜLKELER PARLAMENTER REJİMLER

Hukukun üstünlüğü, hukuk önünde eşitlik demokratik bir rejimin olmazsa olmazıdır. **Hukuka saygılı ilk 10 ülkenin tamamı demokratik parlamenter rejimle** yönetiliyor. Hukuk üstünlüğünün **en zayıf olduğu 10 ülkenin 6'sı başkanlıkla, 1'i yarı başkanlıkla** yönetiliyor.

HUKUKUN ÜSTÜNLÜĞÜ ENDEKSİNDE İLK 10 ÜLKE

No	Ülkeler	Yönetim Biçimi	Endeks Değeri
1	Danimarka	Parlamenter Demokrasi	0.90
2	Norveç	Parlamenter Demokrasi	0.89
3	Finlandiya	Parlamenter Demokrasi	0.87
4	İsveç	Parlamenter Demokrasi	0.85
5	Hollanda	Parlamenter Demokrasi	0.84
6	Almanya	Parlamenter Demokrasi	0.84
7	Avusturya	Parlamenter Demokrasi	0.82
8	Yeni Zelanda	Parlamenter Demokrasi	0.82
9	Kanada	Parlamenter Demokrasi	0.81
10	Estonya	Parlamenter Demokrasi	0.81

HUKUKUN ÜSTÜNLÜĞÜ ENDEKSİNDE SON 10 ÜLKE

No	Ülkeler	Yönetim Biçimi	Endeks Değeri
1	Venezüela	Başkanlık Sistemi	0.28
2	Kamboçya	Parlamenter Demokrasi	0.32
3	Kongo Dem. Cum.	Yarı Başkanlık Sistemi	0.33
4	Afganistan	Başkanlık Sistemi	0.35
5	Moritanya	Başkanlık Sistemi	0.35
6	Mısır	Başkanlık Sistemi	0.36
7	Kamerun	Başkanlık Sistemi	0.37
8	Bolivya	Başkanlık Sistemi	0.38
9	Etiyopya	Parlamenter Demokrasi	0.39
10	Pakistan	Parlamenter Demokrasi	0.39

YOLSUZLUK ALGISININ EN DÜŞÜK OLDUĞU ÜLKELER PARLAMENTER REJİMLER

Hukukun üstün olduğu, devleti yönetenlerin yurttaşlarına hesap verdiği ülkelerde yolsuzluk algısı zayıflar. Yurttaşları nezdinde **yolsuzluk algısının en düşük olduğu 10 ülkenin çoğu demokratik parlamenter rejimle** yönetiliyor. Yolsuzluk algısının **en yüksek olduğu 10 ülkenin çoğu ise başkanlık sistemiyle** yönetiliyor.

YOLSUZLUK ALGI ENDEKSİNDE İLK 10 ÜLKE

No	Ülkeler	Yönetim Biçimi	Endeks Değeri
1	Danimarka	Parlamenter Demokrasi	88
2	Yeni Zelanda	Parlamenter Demokrasi	87
3	Finlandiya	Parlamenter Demokrasi	85
4	Singapur	Parlamenter Demokrasi	85
5	İsveç	Parlamenter Demokrasi	85
6	İsviçre	Karma Sistem	85
7	Norveç	Parlamenter Demokrasi	84
8	Hollanda	Parlamenter Demokrasi	82
9	Kanada	Parlamenter Demokrasi	81
10	Lüksemburg	Parlamenter Demokrasi	81

YOLSUZLUK ALGI ENDEKSİNDE SON 10 ÜLKE

No	Ülkeler	Yönetim Biçimi	Endeks Değeri
1	Somali	Parlamenter (Kabile Temsili)	10
2	Suriye	Başkanlık Sistemi	13
3	Güney Sudan	Başkanlık Sistemi	13
4	Yemen	Geçiş Süreci	14
5	Sudan	Başkanlık Sistemi	14
6	Kuzey Kore	Başkanlık Sistemi	16
7	Gine Bissau Cum.	Başkanlık Sistemi	16
8	Ekvator Ginesi	Başkanlık Sistemi	16
9	Afganistan	Başkanlık Sistemi	16
10	Libya	Geçiş Süreci	17

DÜNYANIN EN MUTLU ÜLKELERİ PARLAMENTER REJİMLE YÖNETİLİYOR

Yurttaşlarına hesap veren, kamu kaynaklarını adaletli kullanıp, dağıtan ülkeler mutlu ülkelerdir. Yurttaşlarını **dünyanın en mutlu insanı yapan ilk 10 ülkenin neredeyse tamamı demokratik parlamenter rejimle yönetiliyor**. Dünyanın en az mutlu insanların yaşadığı 10 ülke ise **ya başkanlıkla ya da yarı başkanlıkla** yönetiliyor.

DÜNYA MUTLULUK ENDEKSİNDE İLK 10 ÜLKE

No	Ülkeler	Yönetim Biçimi	Endeks Değeri
1	Finlandiya	Parlamenter Demokrasi	7,769
2	Danimarka	Parlamenter Demokrasi	7,600
3	Norveç	Parlamenter Demokrasi	7,554
4	İzlanda	Parlamenter Demokrasi	7,494
5	Hollanda	Parlamenter Demokrasi	7,488
6	İsviçre	Karma Sistem	7,480
7	İsveç	Parlamenter Demokrasi	7,343
8	Yeni Zelanda	Parlamenter Demokrasi	7,307
9	Kanada	Parlamenter Demokrasi	7,278
10	Avusturya	Parlamenter Demokrasi	7,246

DÜNYA MUTLULUK ENDEKSİNDE SON 10 ÜLKE

No	Ülkeler	Yönetim Biçimi	Endeks Değeri
1	Güney Sudan	Başkanlık Sistemi	2,853
2	O. Afrika Cum.	Başkanlık Sistemi	3,083
3	Afganistan	Başkanlık Sistemi	3,203
4	Tanzanya	Başkanlık Sistemi	3,231
5	Ruanda	Başkanlık Sistemi	3,334
6	Yemen	Geçiş Süreci	3,380
7	Malavi	Başkanlık Sistemi	3,410
8	Suriye	Başkanlık Sistemi	3,462
9	Botsvana	Başkanlık Sistemi	3,488
10	Haiti	Yarı Başkanlık Sistemi	3,597

DÜNYANIN EN HUZURLU ÜLKELERİ PARLAMENTER REJİMLE YÖNETİLİYOR

İç ve dış barışını sağlamış ülkeler huzurlu ülkelerdir. **Barış içinde yaşayan ilk 10 ülkenin neredeyse tamamı demokratik parlamenter rejimle yönetilirken, barış sağlayamamış 10 ülkenin neredeyse tamamı başkanlık ya da yarı başkanlıkla** yönetiliyor.

KÜRESEL BARIŞ ENDEKSİNDE İLK 10 ÜLKE

No	Ülkeler	Yönetim Biçimi	Endeks Değeri
1	İzlanda	Parlamenter Demokrasi	1.072
2	Yeni Zelanda	Parlamenter Demokrasi	1.221
3	Portekiz	Yarı Başkanlık Sistemi	1.274
4	Avusturya	Parlamenter Demokrasi	1.291
5	Danimarka	Parlamenter Demokrasi	1.316
6	Kanada	Parlamenter Demokrasi	1.327
7	Singapur	Parlamenter Demokrasi	1.347
8	Slovenya	Parlamenter Demokrasi	1.355
9	Japonya	Parlamenter Demokrasi	1.369
10	Çek Cum. (Çekya)	Parlamenter Demokrasi	1.375

KÜRESEL BARIŞ ENDEKSİNDE SON 10 ÜLKE

No	Ülkeler	Yönetim Biçimi	Endeks Değeri
1	Afganistan	Başkanlık Sistemi	3.574
2	Suriye	Başkanlık Sistemi	3.566
3	Güney Sudan	Başkanlık Sistemi	3.526
4	Yemen	Geçiş Süreci	3.412
5	Irak	Parlamenter Demokrasi	3.369
6	Somali	Parlamenter (Kabile temsili)	3.300
7	O. Afrika Cum.	Başkanlık Sistemi	3.296
8	Libya	Geçiş Süreci	3.285
9	Kongo Dem. Cum.	Yarı Başkanlık Sistemi	3.218
10	Rusya	Başkanlık Sistemi	3.093

HIZLA TOPARLANMAK İÇİN: 13 MADDELIK YOL HARİTASI

Türkiye'nin zaten var olan ekonomik kırılganlıkları, tek adam parti devleti projesiyle daha da ağırlaştırmıştır.

CHP Genel Başkanı Sayın Kemal Kılıçdaroğlu'nun 11 Ağustos 2018'de açıkladığı **"Krizden Çıkış İçin 13 Maddelik Yol Haritası"** Türkiye'nin rahatlaması ve hızla toparlanması için önemini hala korumaktadır.

- 1 Devlette liyakat sistemi yeniden inşa edilmelidir.
- 2 Demokrasiye geçilmeli, hukukun üstünlüğü ve hukuk güvenliği tesis edilmelidir.
- 3 Merkez Bankası'nın bağımsızlığı sağlanmalıdır.
- 4 Akılcı bir dış kaynak yönetimine geçilmelidir.
- 5 Döviz esas alınarak yapılan ihaleler süratle Türk Lirası'na dönüştürülmelidir.
- 6 Kamu ihale Yasası uluslararası standartlara uygun şekilde değiştirilmelidir.
- 7 Sayıştay bağımsız denetim yapmalıdır.

- 8 Bütçe disiplini sağlanmalıdır.
- 9 Dış politika 180 derece değişmelidir.
- 10 Geleceğimizi ipotek altına alan kontrolsüz borçlanmalardan kaçınılmalıdır.
- 11 Adaletsiz vergi politikası düzeltilmelidir.
- 12 Üretime öncelik veren bir planlama ve teşvik politikası yaşama geçirilmelidir.
- 13 Türkiye israftan kaçınmalı, tasarrufa öncelik vermelidir.

Ancak önerdiğimiz tedbirlerin hiçbiri uygulanmamıştır. Saray, krizi **aspirin tedavisi ve pansuman tedbirleriyle** geçiştirmeye çalışmaktadır.

Bunun yanı sıra, Saray ve sosyete damadının **ülkenin kurumsal yapısını tahrip eden** keyfi yaklaşımları ülkedeki sorunları her geçen gün biraz daha derinleştirmektedir.